

PÁRBESZÉD

A "Pincehelyért" Egyesület hivatalos havilapja

2. Évfolyam 3. Szám

Megjelenik 1200 példányban

1999. Március

Felelős kiadó: Nagy László ; Felelős szerkesztő: Schlauch Ede

Kiadvány: Tóth Gábor

Lapunk megjelenését az Önkormányzat támogatja !

Nem térkép e táj

Vannak napok, amelyek kitörölhetetlenül belevésődnek az ember szívébe. Vannak dátumok, amelyeket semmi sem tudja feledtetni. Változhatnak a politikai nézetek, de a dátum mindig él és tette buzdít, világít, utat jelöl és mutat. Ilyen dátum, ilyen nap 1848. március 15-e. Sorsforduló ez a magyar nép, a magyar történelemben. E korban is, mint mindig, meg voltak azok a vezéregyéniségek, akik hősiek példájukkal utat mutattak. A bécsi forradalom híre gyors szárnyakon eljut hozzánk és a Pilvax kényházban gyülekező ifjak tudják mit kell tenniük. Petőfi Sándor így szól az ifjakhoz:

"Magyar történet múzsája,
Vésd soká nyugodott,
Vedd föl azt s örök tábládra
Vésd föl ezt a napot !"

.....
"Tettere ifjak, tettere végre,
Verjük le a lakatot,
Mit sajtónkra, e szentségre,
Istentelen kéz rakott."

A hazaszeretet és a szabadság utáni vágy, erőt adott még a betegeknek, a gyengéknek is. Petőfi Sándor "A vén zászlótartó című versében így ír:

"Mi az a vén zászlótartó ottan
Olyan tüzes lelkiállapotban?
Szemem rajta kevélyen mereng el
Az én apám az az öreg ember.

Az én apám a vén zászlótartó
Vészben a hon! Elhatott a nagy szó-
Elhatott a kórágyához, fülébe,
És mankó helyett zászlót vett kezébe.

.....
Akit eddig az asztaltól az ágyba,
Alig-alig bírt elvinni a lába,
Ellenséget űz mostan szerényem,
Ifjúsága régi erejében"

Nemcsak azok szíve dobbant a hazáért, nemcsak azok ragadtak fegyvert a szabadságért, akik itthon voltak, de a külföldön állomásozó és harcoló magyar katonák is. Amint elhangzott a vészkiáltás: Vészelyben a haza! Lóra pattantak, vagy gyalog vágtak neki a bizonytalannak, de siettek a haza védelmére. E hős katonák között találjuk Lenkei századát.

"Koszorút kötöttem

Cserfa leveléből,
Harmat csillogott rajta
Öröm könnyeimből...

-
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak
Mint vitéz Lenkei
Huszár századának ?

-
Miért ?.....
Miért búslakodtok
Jó magyar huszárok ?
Némelyik szeméből
Könny miért szívárogo ?

Hogy ne búslakodnánk,
Hogy ne búslakodnánk,
Mikor veszélyben van
Édes magyar hazánk ?

.....
S minket kik a hazát védeni szeretnénk
Itt idegen földön tart a kötelesség.
A huszárok az esti csendben szent fogadalmat
tettek, hazajönnek a haza védelmére.
Eljutottak a Dnyeper folyóig, ahol egykor
Árpád vezér is megpihent. Onnan indult
meghódítani a magyar hazát. Ők is
belevetették magukat lovukkal együtt a
folyóba. Azt vették észre, valaki követi őket.
De ki lenne más, mint Lenkei kapitány!
Átadja a császár üzenetét. Mi a felelet erre ?

Töröl vágott magyar
Ember a kapitány,
Nem igen téríté
Seregét ezután.

.....
Ment velük, nem hátra,
De szépen előre,
És elértek édes
hazájuk földjére.

.....
Itt a haza földjén,
Hová vont szívüket,
Forró öleléssel
Üdvözlünk titeket,
Vitéz jó testvérek.
Üdvözlünk ezerszer,
Beszéljen akármit a hadügyminiszter !

Meghatóan szép jelenet játszódik le Jókai: A
köszívű ember fiai c. regény Elöl víz, hátul
tűz c. fejezetében ,
amikor Baradlay Richárd édesanyja kérésére
elindul huszáraival sok veszélyen át : haza,
védeni a drága hazát.

" Richárd és néhány kísérője odasiettek a
hang után, s ott találtak egy bocskoros embert
, aki egy ledöntött szálfát csonkázott. Richárd
megszólította azt morva nyelven. Mire a
megszólított magyarul mondta:
" Dicsértessék az Úrjézus !"

Nem is, hogy ölelték , nem is, hogy
csókolták, de majd, hogy meg nem ették
azért a szóért a bocskoros embert
a bujdosó hadfiak. Hát te magyar vagy ? hát
ez már magyar föld ? " S leborultak arra a
hideg , havas földre arccal. " Bizony,
dicsértessék mindörökké ! Ámen ! " Az a
bocskoros paraszt azután elmondá előttük ,
hogy várják ám a hadfiakat odalent a
városban. Nem messze van az már.

Horváth Anna

Adalékok Görbő történelméhez

A Tolnai Népújság cikket közölt egy új,
történelmi tárgyú könyv megjelenéséről.
Szerzője Szakály Ferenc történész,
akadémikus. Címe: "Ami Tolna vármegye
középkori okleveleiből megmaradt
1314-1525". Sikertelt részt vennem
Szekszárdon a könyv bemutatásán és
dedikálásán. Amelyről az újság szintén
tudósított.

A könyv tartalmazza a vármegyei
törvényszékeken készült oklevelek regesztáit
(tartalmi kivonatait), a cím is utal rá: "ami
megmaradt". Feltüntetve a vármegyegyűlés
helyét, idejét, stb.

A vármegyei törvényszéket kéthetente
hétfőnkön tartották (időjárástól függetlenül),
amelyen részt vettek a Tolna vármegyei
tisztségviselők: ispán/főispán vagy
alispán(ok), négy szolgabíró, nyolc esküdt,
nótárius, stb. A fentiekből következően a
"székeken" kellett lennie valami olyan
épületnek, amely a tiszti kart megvédte az
időjárás viszontagságaitól. Nagy
valószínűséggel itt őrizték a vármegye
levéltárát is. Ezeknek az elvárásoknak abban
az időben úgy tűnik Görbő megfelelt. A fent
maradt oklevelek szerint 1343-1345 és
1347-1350 itt volt a vármegyei törvényszék.
A megmaradt, Görbőn készült oklevelek
ideje és rövid tartalma:

1343 aug. 25. Györkei György fia Pál tiltakozik a vármegye vezetői előtt, mert Nagy Lajos király tárnokmesterének, Czudar Györgynek egyházi bírója közhirré tette, hogy akik Egyházasmersén (Somogy megye) letelepednek, azok Zylag (határrész Somogyszil környékén) haszonvételeit élvezhetik. Holott ez a terület rész György fia Pál tulajdona.

1344 okt. 18. A vármegyegyűlés vezetői tanúsítják, hogy az általuk kiküldött személy eltiltotta Zylag használatától a birtoksértőket.

1347. febr. 5. Márton alispán és a szolgabírák tanúsítják, hogy György fia Pál előttük tiltakozott, mert Vesszős mester és jobbágiai Zylag nevű birtokán az új és régi határjeleit lerombolták.

1347. márc. 5. A törvényszék előtt megjelent Vesszős mester naki jobbágiai elismerik, hogy uruk parancsára foglalták el Zylagot és az erdőt elpusztították.

1347. dec. 10. A törvényszék megállapítja tanúvallatást végezve, hogy a naki jobbágyság Zylagon a szénát lekaszálták György fia Pál birtokán.

1349 aug. 3. A törvényszéki kiküldött eltiltja az összes szomszédot Zylag használatától, különösen Vesszős mestert és jobbágyait.

1350 febr. 1. Jakab mester tolnai alispán és a szolgabírák jelentik Lajos királynak, hogy az általuk kiküldött személy eltiltotta Miklós fia Miklóst a Zylagon lévő erdő használatától.

1350 júl. 5. A vármegyei törvényszék jelenti Lajos királynak, hogy az általa kiküldött személy eltiltotta a szomszédokat Zylag használatától.

Megjegyzés: A vármegyei törvényszék csak az alperesek, illetve felperes igazát vizsgálta ki, ítéletet nem hozott. Ez nem a vármegyegyűlés feladata volt. Már akkor is hosszadalmas volt a pereskedés !

Találtam a könyvben két oklevelet, amely a görbői jobbágyság birtokháborítását állapítja meg. E két oklevél regesztáját idézem egyes szavakat átjavítottam a mai szóhasználatra:

A vármegyegyűlés helye: Csernyéd (Högyészről északra), 1411 július 1.

“Móry-i László mester tolnai alispán, valamint a (meg nem nevezett) szolgabírák tanúsítják, hogy a fehérvári Szent István keresztes konvent preceptorának Lászlónak kérésére maguk közül kiküldték Hene-i Tiborc fia Miklóst, aki visszatérve jelentette: május 5-én a környékbeli nemesektől és nem nemesektől tudakozódván megállapította, hogy az elmúlt időben a görbői jobbágyság Gyánt birtokuk összes szántóföldjét erőszakkal elfoglalták és felszántották, s mind a mai napig elfoglalva tartják. Azon a napon pedig, amikor ez a vizsgálat történt, Miklós fehérvári prépost a vitás földdarabra jött, és az odagyűjtött határosok és szomszédosok előtt a görbői jobbágyságot annak további használatától eltiltotta.”

Megjegyzés: az oklevél eredetije papíron, hátoldalán két pecsétredékkel, illetve nyomával a Székesfehérvári keresztes konvent magántulajdona, az Országos Levéltár nyilvántartásával.

A vármegyegyűlés helye: Csernyéd (Högyészről északra), 1463 november 7.

“Dombó-i Pál és György-i Bodo Gáspár tolnai ispánok, Mesztegnyői Szercesen Péter alispán, valamint Gyalán-i Berky János, Béri Egyed, Tészla-i Demeter és Ikladi Gergely szolgabírák tanúsítják, hogy a fehérvári keresztes konvent preceptorának, Guti Jánosnak és konventjének egyik familiárisuk révén előadott kérésére küldték Béri Zsigmond szolgabírárt, aki visszatérve jelentette: november 2-án megyeszerte nyomozva megállapította, hogy amikor szeptember 29-e táján a gyánti birtokban lakó Ambrus fiai: Sebestény és Fábián a mondott birtok területén lekaszált szénájukat be akarták szállítani a faluba, Garai Jób görbői jobbágiai: Mislai Gergely, Mislai György, továbbá az utóbbi fiai: Gergely, Miklós és Vince, minden ok nélkül, fegyveres kézzel Sebestényre és Barnabásra támadtak, őket megverték és megsebesítették.”

Megjegyzés: az oklevél eredetije papíron, hátoldalán öt pecsét nyomával a Székesfehérvári keresztes konvent magántulajdona, az Országos Levéltár nyilvántartásával.

A megyéből és a szomszédos megyékből elég sok falu, illetve személyek neve szerepel a különböző oklevelekben. Kevés az a hely, amely Tolna megyéből kimaradt.

Falunk szűkebb szomszédai közül Tolnanémedi, Tamási, Ozora névvel egyszer-kétszer találkoztam, Beledcska, mint Belcs pár helyen előfordul. Elég sokszor szerepel Gyánt különböző okleveleken. Koromzóról (Pap-sziget) két nemes embert említ a könyv: Antal (1432 június 2-án), István (1468 szeptember 12-én). Sajnos Pincehely névvel semmilyen formában nem találkoztam, még pincehelyi lakos nevét sem említik.

Tóth Ferenc

Évfordulók

Március 21-én köszöntjük Halmai György apát-plébános urunkat pappá szentelésének 50-ik évfordulóján. Ötven éve kötelezte el magát az Úr szolgálatára, a lelkek gyógyítására. Rá is illenek Mécs László sorai: “Bátyám, én lelket oltok az evangéliumból midőn kobzom jóságos zenéjű verset költ, vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld.”

Ne feledkezzünk meg a test és a sebek orvosáról sem Dr.Schilli Antal sebész főorvosunkról, akinek születésnapja március 23-án lesz. Orvosi esküjéhez híven kitartott

mellettünk bajban, mellőzésben. Neki a testi sebek gyógyítása volt a fontos. Sokszor vállalt 24 órás ügyeletet, nehogy egy seb is gyógyítás nélkül maradjon.

Nem tudjuk hány sebet gyógyított, hány édesanyát és apát adott vissza, családjának. Csak azt tudjuk: igazi, becsületes orvos. Ezért áldja meg őt az Ég, adjon neki erőt, egészséget, hogy még sokáig köszönthessük körünkben családjával együtt.

Horváth Anna

FELHÍVÁS

Az egészségügyről szóló 1997.évi CLIV. törvény rendelkezései alapján változások következtek be a szűrővizsgálatokkal kapcsolatos eljárásokban. A fentiek értelmében a Megyei Tisztifőorvos elrendelte a megye területén a 30 éves és ennél idősebb korosztályú lakosok, illetve a megye területén huzamosabb ideig tartózkodók kötelező tüdőszűrő vizsgálaton való részvételét.

Ezért a **TÜDŐSZÜRŐ VIZSGÁLAT: 30 év felettinek kötelező! Betöltött 13 évtől a 30 év alattiaknak is ajánlott, egészségük érdekében!**

A szűrővizsgálatra kötelezettek meg nem jelenése esetén - a tüdőgondozó intézet értesítése alapján - az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat megteszi a szükséges intézkedést. Nem kell a szűrővizsgálaton résztvenni, aki egy éven belül ilyen vizsgálaton igazoltan részt vett, illetve a Tüdőgondozó Intézetben gyógykezelés alatt áll. Fentiek alapján értesítem Önöket, hogy **PINCEHELY Nagyközségben**

1999. április 20-án (kedd)

9,30-12-óraig 12,30-14,30 óráig

1999. április 21-én (szerda)

9,30-12-óraig 12,30-14,30 óráig

1999. április 22-én (csütörtök)

11-12-óraig 12,30- 17 óráig

1999. április 23-án (péntek)

9,30-12,30 óráig

2000. április 26-án (hétfő)

9,30-12-óraig 12,30-14,30 óráig

a **PINCEHELYI MŰVELŐDÉSI HÁZBAN TÜDŐSZÜRÉSRE** kerül sor.

Értesítem, hogy a **Pincehelyi Községi Házban** (volt pártház) a **18 év feletti nők rákszűrő vizsgálatára** is sor kerül:

1999.április 21-én (szerda) 9-13-óraig. A vizsgálatához betegkártya szükséges. Kérjük az érintettek szíves megjelenését!

Február 15-től Pincehely megtalálható az Interneten a www.extra.hu/pegazus címen.